

KÜLTÜR

14 Ekim 2025 01:48

Göçten yabancılaşmaya: Bingöl Elmas'ın 'Yeni Han' filmi üzerine

Fotoğraf: Elif Ekin Saltık/Evrensel

Belgeselci Bingöl Elmas, "Yeni Han" filminde Aksaray'daki göçmenlerin yaşamını anlatıyor: "Değişen şehri sorgulamak yerine öfkemizi gücümüzün yettiği sığınmacılara yönelttik."

Paylaş

Abone Ol

Giriş yap

Yazıyı Küçült (-)

Yazıyı Büyüt (+)

Elif Ekin Saltık

ekinsaltik@gmail.com

Diyarbakır — Belgesel Sinemacı Bingöl Elmas, 9. Filmamed Belgesel Film Festivali'nde gösterilen son filmi "Yeni Han"da göç, kentsel dönüşüm ve yabancılaşmayı odağına alıyor. Film, İstanbul-Aksaray-Yeni Han bölgesinde yaşayan göçmenlerin hayatlarından yola çıkarak hızla dönüşen kentlerin insan ilişkilerini nasıl dönüştürdüğünü sorguluyor.

Elmas, "Kent dönüşürken sadece binalar değil, insanlar da değişiyor. Birbirimizi duyamaz hale geldik" diyor. Elmas ile hem filmin çekim sürecini hem de Türkiye'de belgesel sinemanın mevcut durumunu konuştuk.

"Yeni Han" filminden bir sahne

'Göç filminden çok, bir yabancılaşma filmi'

Yeni Han'ın hikayesi nasıl başladı?

Aslında filmin çıkış noktası kentle kurduğum kişisel ilişkiydi. Yaşadığım şehirde, her köşe başı değişiyor, eski mahalleler yok oluyor, insanlar yerinden ediliyor. Kent dönüşürken hafızamız da siliniyor.

[Abone Ol](#)[Giriş yap](#)

vatandaşlık sattık, AB'den paralar aldık. Kontrolsüz şekilde nüfusumuz arttı. Bizler ise değişen şehrin nedenlerini sorgulamak yerine, öfkemizi ve nefret söylemlerimizi doğrudan gücümüzün yettiği sığınmacılara yönelttik. Bu nefret söylemi, bizi ırkçılığa, lince götüren çirkin bir şeye dönüştü. Yeni Han da bütün bu hikayelerin toplandığı bir yer olduğu için belgesele dönüştü.

Bir “göç filmi”nden çok, bir “yabancılışma filmi”. Aksaray-Yeni Han bölgesinde çekim yaparken, orada yaşayan insanların hem şehirle hem birbirleriyle kurdukları mesafeyi gördüm. Göçmenler, hayatta kalmak için görünmez olmaya çalışıyor. Ama bu görünmezlik, toplumun geri kalanına da sirayet etmiş durumda. Kimse kimseyi tanımıyor, kimse kimseye güvenmiyor.

‘Onlar için öncelik olan tek şey hayatta kalmak’

Filmi izlerken o hanın bir “var olma savaşı”nın mekanı olduğunu hissediyoruz.

Yeni Han'daki karakterler için hayatta kalmak ne anlama geliyor?

Bence çok trajik bir şey. Karakterlerimizden biri “Evet ülkenizdeyiz, teşekkür ediyoruz ama her şey çok zor. Fakat güvenlik var” diyor. Güvenlik dediği şey; bombalanmıyorsunuz, çatınız var. Ekonomik kriz var, düşmanlık var ama hayatta kalıyorsunuz. Hayatta kalmak, canının bedende olması meselesi kadar basit olabilir bazen. Aileleri parçalanmış, yakınları ölmüş. Onlar için öncelikle olan tek şey hayatta kalmak, sonra da yeni bir yurt edinmek için uğraşmak.

‘Kamera açıkken herkes biraz kendini korur’

Belgesel sinemada “gerçeklik” hep tartışma konusu. Kamera ile çekilen kişi arasındaki o ilişki sizde nasıl kuruldu?

Gerçeklik, kamera açıldığında değişiyor zaten. Herkes biraz kendini koruyor, biraz rol yapıyor. Ama bence o koruma hali de gerçekliğin bir parçası. Kimi zaman kamera dışındaki sohbetlerde daha samimi anlar yaşanıyor ama film, o sınırların içinden kurulur.

Benim için mesele, o mesafeyi gizlemek değil, göstermek. İzleyici, oradaki çekingenliği, sessizliği, korkuyu da görsün istedim. Çünkü göçmenlerin hikayesi zaten hep yarım kalıyor; çoğu konuşmak istemiyor, korkuyor. O sessizliği sansürlemek yerine, filmin içinde duymak istedim.

‘Bir s hneye hazırlık yapıyorsunuz, o kişi ertesi gün yok’

Han'da yaşayan ya da Han'la bağlantısı olan karakterleri nasıl seçtiniz? Onların hikayeleri filmin bütününe nasıl bir derinlik katıyor?

gidip selam verdiğimiz, derdimizi anlattığımızda bizimle sohbet etmeye devam eden insanlarla çalıştık. Aslında o Han'da konuşmaya ikna olan herkes karakter olabilecek kadar güçlü bir geçmişe sahip. Kimiyle bir çay içtik, kimiyle aylarca görüştük. Bazıları çekimlerden sonra ortadan kayboldu; izlerine rastlayamadım. Bu bile göçmenliğin kırılganlığını anlatıyor aslında. Bir sahneye hazırlık yapıyorsunuz, o kişi ertesi gün yok. Ya sınır dışı edilmiş ya iş değiştirmiş ya taşınmış. Film, bu geçicilik duygusunu da taşıyor.

Karakterler kendilerini ifade etseler de hikayelerinin gerçekliğinden şüpheliyim. Bu kadar korunmaya ve savunmaya geçilen bir noktada, gerçekten hikayelerini anlatmak için bizimle geçen süreler yetmeyebilir. Türkiyelilerin geneli onlara düşmanca yaklaştığı için, hoşumuza gidecek şeyler söylemeyi tercih etmiş olabilirler. Bir karakterin “Bunlar faso fiso şeyler, ben savaşta daha başka şeyler yapıyordum” deyip çekimi durdurması da bunun bir göstergesiydi.

‘Göçmen kadınlar en görünmez olanlar’

Filmde tek bir kadın karakter var, Yemenli bir kadın. Daha çok erkekler için dizayn edilmiş bu hanlarda, bu mekanlarda kadınların kendilerini var edebilme olanakları var mı?

Aksaray-Yeni Han bölgesi çok katmanlı bir yer. En görünmez olanlar kadınlar. Göçmen kadınlar hem toplumsal hem ekonomik baskıyla baş ediyorlar. Kamusal alanda görünür olmak onlar için riskli; o yüzden varlıkları hep “görünmezlik” üzerinden biçimleniyor. Filmdeki kadınların hikayeleri, bu görünmezliğin içinden geliyor. Bir kadın bana “Burada nefes almak bile bazen suç gibi” demişti. O cümle benim için filmin omurgası oldu.

‘Bir film dünyayı değiştirmez ama konuşmayı başlatabilir’

Filminiz güçlü bir toplumsal ayna işlevi de görüyor. Bunu bilinçli olarak mı hedeflediniz?

Elbette. Çünkü Türkiye’deki kutuplaşma, ırkçılık ve nefret söylemi, sadece politik bir mesele değil, bir duygusal kopukluk meselesi. Artık birbirimizin acısına dokunamıyoruz. Yeni Han biraz da bu dokunamamanın hikayesi. Bir film dünyayı değiştiremez belki ama bir konuşmayı başlatabilir. Eğer bir izleyici bile “Ben de bu ön yargıya sahibim” derse, o zaman film amacına ulaşmıştır. Ben o farkındalık anını çok özlüyorum.

‘Empati olmadan hiçbir yere varamayız’

Empati olmadan hiçbir yere varamayız. Göçmenlere, yoksullara, ötekilere bakışımız aslında kendimize tuttuğumuz aynadır. Ben Yeni Han'ı o aynayı biraz aralamak için çektim. Bizi ayıran sınırların, kimliklerin, ön yargıların ötesine geçebilmek için önce birbirimizi duymamız gerekiyor.

'Belgesel sinemada direnmek artık bir yaşam biçimi'

Türkiye'de bağımsız belgesel üretimi sizce hangi noktada?

Durum sürekli ağladığımız konuların daha kalın çizgilerle olduğu bir noktada. Sürekli sıfırdan ve büyük emekle üretiyoruz. Finansmanı karşılamak imkansız hale geliyor. Bu ekonomik kriz en çok bizim gibi insanları vuruyor. Artık çoğu şeyi tek başımıza yapıyoruz: ses, görüntü, kurgu, arşiv araştırması... Ama yine de bırakmıyoruz. Çünkü belgesel sinema, bizim için sadece bir tür değil, bir yaşam biçimi. Direnmenin bir yolu.

Dağıtım koşullarına gelince, birçok festival sansürle uzlaştı ve sansürü gayet normalleştirdi. Programlarını, belgesel bölümlerini rahatlıkla kapatabiliyorlar. İktidar, o dönem kimi düşman ve riskli gördüyse, festival baştan seçerken onu eliyor. LGBTİ'lerle veya Kürtlerle ilgili filmlerin programlara girmesi artık çok daha imkansız bir yere geldi. Alternatif üretim ve dağıtım koşulları, sansüre karşı ses çıkarma konusunda çaba sarf eden FilmAmed ve Özgür Sanat Girişimi gibi kurumlar çok kıymetli. Çünkü diğer tarafların gözümüzün içine baka baka sansürün alasını yapıyor olması bizi çok öfkeliyor.

'Her türlü birleşik mücadele vermemiz gerekiyor'

Diyarbakır'dayız, bölge siyaseti açısından konuşacak olursak gerilimi ve barış arayışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanı başımızdaki savaşın ne kadar vahşice ilerlediğini görüyorsun. İsrail'in soykırımını görüyorsun, ülkelerin nasıl parçalandığını görüyorsun. Ve bunlarla yüzleşirken, bizler o masadan sağ, sağlıklı ve onurlu bir şekilde kalkmayı başarmalıyız. Bu büyük bir uğraş. Umutsuzluğa kapılmamak gerekiyor ama işimiz kolay değil, uğraşmak gerekiyor. Bu da her birimizin bir şeyler yaparak olabileceği bir yer.

Şimdiye kadar Kürtlere uygulanan hukuk oyunuyla, kayyımlarla, işgal ederek, çökerele yapılanlar şimdi Türkiye'nin geneline uygulanıyor. Buralara sessiz kalındığı için bu kadar cesaretlenip bu kadar yayıldı. "Çünkü o Kürt, çünkü o eşcinsel, çünkü o bilmem ne" deyip ayrılmaya ve mücadeleyi birleştirmemeye devam edersek, bu baskı

Bızım her türlü birleşık mücadele vermemız gerekiyor. Nasıl dünyanın tumundeki sağcılar birleşip hareket ediyorsa, bence bunun karşısında direnen insanların da birlikte örmesi gerekiyor mücadeleyi. Yoksa tek tek kendi başımıza uğraştığımızda kurbana ya da ava dönüşüyoruz.

!

[Abone Ol](#)[Giriş yap](#)